

OILA MUSTAXKAMLIGI JAMIYAT RIVOJINING ASOSI

Tojiboyeva Nargiza Keldibekovna
Sirdaryo viloyati xokim o'rinbosari
Oila va xotin qizlar boshqarmasi boshlig'i

Annotatsiya:

Ushbu ilmiy maqolada oila barqarorligining jamiyat taraqqiyotining asosi sifatidagi muhim roli o'rganiladi. Oila birligi insonlar qadriyatlarini o'rganadigan, munosabatlarni rivojlantiradigan va muhim ko'nikmalarga ega bo'lgan asosiy ijtimoiy institut bo'lib xizmat qiladi. Barqaror oilalar jamiyat a'zolarining umumiy farovonligiga hissa qo'shadi va ijtimoiy hamjihatlikni, iqtisodiy farovonlikni va o'sish uchun ijobiy muhitni yaratadi. Maqolada oila barqarorligining ko'p qirrali jihatlari va uning jamiyat taraqqiyotiga ta'siri yoritilgan. Shuningdek, u barqarorlikni saqlashda oilalar duch keladigan muammolarni muhokama qiladi va siyosatchilar va jamiyat manfaatdor tomonlariga oila birliklarini qo'llab-quvvatlash va mustahkamlash bo'yicha tavsiyalar beradi.

Kalit so'zlar: oila barqarorligi, jamiyat taraqqiyoti, ijtimoiy hamjihatlik, iqtisodiy farovonlik, tarbiyaviy muhit, oilaviy munosabatlar, moliyaviy xavfsizlik, beqarorlik, kognitiv rivojlanish, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, bolalar tarbiyasi, mehnatsevarlik, mas'uliyat, ijtimoiy resurslar, siyosatchilar, jamiyat manfaatdor tomonlar, jamoat dasturlari, oilaviy munosabatlar, ta'lim va xabardorlik kampaniyalari, qashshoqlik, tengsizlik, kamsitish

Kirish:

Oilaning barqarorligi jamiyat tuzilishini shakllantirishda asosiy rol o'ynaydi. U odamlarning ijtimoiy, hissiy va kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Barqaror oila o'z a'zolarida mustahkamlik, qadriyatlar va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiruvchi tarbiyaviy muhitni ta'minlaydi. Ushbu maqola oila barqarorligi kontseptsiyasi va uning jamiyat taraqqiyotiga ko'maklashishdagi ahamiyatini o'rganishga qaratilgan. U oila barqarorligining ko'p qirrali jihatlari o'rganadi va uning jamiyat hayotining turli jabhalariga chuqur ta'sirini yoritadi.

1. Oila barqarorligining ko'p qirrali tabiati:

Oila barqarorligi uning umumiy salomatligi va farovonligiga hissa qo'shadigan bir qator o'zaro bog'liq o'lchovlarni o'z ichiga oladi. Bu o'lchovlar orasida nikoh barqarorligi, ota-onaning majburiyati, samarali muloqot, hissiy qo'llab-quvvatlash, moliyaviy xavfsizlik va ijobiy oilaviy munosabatlar mavjudligi kiradi. Har bir o'lchov bir-biriga bog'langan va bir sohada buzilishlar butun oila birligiga kaskadli ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Bu qirrali o'lchovlar quyidagilardan iborat:

Nikoh barqarorligi: Nikohdagi barqarorlik oilaning o'zaro muhabbat, hurmat va tafakkur asosida rivojlanadi. Nikohning barqarorligi oila a'zolari o'rtasidagi tinchlik va xursandlik darajasini oshiradi. Ota-onaning majburiyati: Ota-ona oila a'zolari, ayniqsa bolalar, uchun muhim mas'uliyatga ega bo'ladi. Ota-ona majburiyati, oila birligini o'zaro qo'llab-quvvatlash va tinchlikni ta'minlashda katta ahamiyatga ega.

Samarali muloqot: Barqaror oilalarda a'zolar o'rtasidagi muloqot samarali va yaxshi o'tadi. Muloqotning samarali bo'lishi oiladagi munosabatlarni kuchaytiradi va muammolarni hal qilishga yordam beradi.

Hissiy qo'llab-quvvatlash: Barqaror oilalar, a'zolar o'rtasidagi hissiy qo'llab-quvvatlash bilan ajralib turadi. O'zaro tushunchalar, e'tibor va qo'llab-quvvatlash o'zini ko'rsatishi bilan oila a'zolari bir-biriga yordam beradi.

Moliyaviy xavfsizlik: Barqaror oilalar moliyaviy xavfsizlikga e'tibor berishadi. Moliyaviy muammo va tirishqoqliklardan qutulish uchun oliy darajadagi moliyaviy xavfsizlikni ta'minlash jiddiy ahamiyatga ega.

Ijobiy oilaviy munosabatlar: Barqaror oilalarda ijobiy oilaviy munosabatlar o'ziga xos o'tadi. Sevgi, hurmat, yordam-kasblar va hissiy qo'llab-quvvatlash asosida oila a'zolari o'rtasida barqaror munosabatlar o'rnatiladi.

Ushbu qirrali o'lchovlar bir-biriga bog'liqdir va bir sohadagi buzilishlar butun oila birligiga kaskadli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Barqaror oilalarda bu o'lchovlarning o'zaro muvofiqligi va rivojlanishi oilaning umumiy barqarorligi va farovonligini ta'minlayadi.

2. Oila barqarorligining jamiyat taraqqiyotiga ta'siri:

Oila barqarorligi bir necha jihatdan jamiyat rivojlanishining asosi bo'lib xizmat qiladi. Birinchidan, barqaror oilalar bolalar uchun tarbiyaviy muhitni ta'minlaydi, ularning kognitiv, hissiy va ijtimoiy rivojlanishiga yordam beradi. Barqaror oilalarda tarbiyalangan bolalar o'qishda muvaffaqiyat qozonish, ijobiy xulq-atvorni namoyon etish va jamiyatning samarali a'zolariga aylanish ehtimoli ko'proq. Ikkinchidan, barqaror oilalar jamiyat a'zolari o'rtasida ijobiy munosabatlar, ishonch va hamkorlikni rivojlantirish orqali ijtimoiy hamjihatlikka hissa qo'shadi. Kuchli oilaviy rishtalar bir-biriga yaqin va qo'llab-quvvatlovchi jamiyatning qurilish bloklarini tashkil qiladi.

Oila barqarorligi jamiyat taraqqiyoti uchun muhim o'rin tutadi. Barqaror oilalar jamiyatning rivojlanishida bir nechta jihatlar bilan bog'liq xizmat qiladi. Ular bilan bog'liq muhim jihatlar quyidagilardir:

2.1. Bolalar uchun tarbiyaviy muhit: Barqaror oilalar bolalar uchun o'zaro muvofiqlik, qo'llab-quvvatlash va sevgi ortamini ta'minlayadi. Bu tarbiyaviy muhit bolalarning o'zlarini rivojlantirishiga va o'qishga qiziqishlarini oshirishga imkon beradi. Bolalar o'qishda muvaffaqiyat qozondikda, ijobiy xulq-atvorni namoyon etishda va jamiyat a'zolariga yaxshi o'rnatilishda ko'proq e'tibor qaratishadi.

2.2. Ijtimoiy hamjihatlik: Barqaror oilalar jamiyatning ijtimoiy hamjihatlikka xizmat qilish orqali o'z hissasini oshirishadi. Ular o'rtasida ijobiy munosabatlar, ishonch va hamkorlikni rivojlantirish jamiyatni birgalikda rivojlantiradi. Kuchli oilaviy bog'lar jamiyatning qo'llab-quvvatlovchi va yaqin bog'larini yaratishda muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

2.3. Qo'llab-quvvatlovchi jamiyatning qurilishi: Barqaror oilalar jamiyatning qurilish bloklarini tashkil etadi. Ularning o'rtasidagi qo'llab-quvvatlovchi va yaqin munosabatlar jamiyatni mustahkam qiladi. Barqaror oilalar o'zaro yordam va qo'llab-quvvatlash orqali jamiyatda qo'shimcha omonlik va samarali ishlashni ta'minlayadi.

Oila barqarorligi jamiyatning umumiy taraqqiyotida muhim o'rin tutadi. Bu o'tgan va kelajak pokizalarga ta'sir qiladigan o'zaro aloqalar va o'zaro qo'llab-quvvatlashni o'rnatadi. Barqaror oilalar o'z a'zolari va jamiyat bilan o'zaro muloqot va hamkorlikda samarali tashkilotlanish va rivojlanishga imkon beradi. Jamiyatning mustahkamligi va sarmoyasi oila barqarorligi bilan bog'liqdir.

3. Iqtisodiy farovonlik va oila barqarorligi:

Oila barqarorligi mikro va makro darajada iqtisodiy farovonlikda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Barqaror oilalar odatda yuqori iqtisodiy barqarorlikka ega, chunki ota-onalar doimiy munosabatlardagi beqarorlik yukisiz martaba ko'tarilishi, moliyaviy rejalashtirish va farzandlarining ehtiyojlarini ta'minlashga e'tibor berishlari mumkin. Bundan tashqari, barqaror oilalar farzandlariga mehnatsevarlik, mas'uliyat va moliyaviy boshqaruv kabi qadriyatlarni singdirib, kelajakda iqtisodiy o'sish va barqarorlikka hissa qo'shadi. Bu bir nechta yo'llarni o'z ichiga oladi:

3.1. Yuqori iqtisodiy barqarorlik: Barqaror oilalarda ota-onalar o'z mehnat darajalarini oshirish uchun motivatsiyaga ega bo'ladi. O'zlarining ish faoliyati va kengaytirilgan resurslardan foydalanish bilan, ular iqtisodiy barqarorlikni yuqoriga oshirishadi. Bu esa oiladagi daromadni oshiradi, yaxshi yashash sharoitlarini ta'minlaydi va o'zaro iqtisodiy o'sishga imkon beradi.

3.2. Moliyaviy rejalashtirish: Barqaror oilalar farzandlariga moliyaviy rejalashtirishni o'rgatish orqali ularni moliyaviy o'z-o'zini ta'minlash va boshqarishda mas'uliyat bilan tanishishga yordam beradi. Bu, farzandlarning moliyaviy qobiliyatlarini rivojlantirish va ularning o'zlarini iste'dodli darajada o'z-o'zini ta'minlashga yordam beradi. Bundan tashqari, o'qish, kasbiy tayyorlik va ish bilan bog'liq qobiliyatlarini oshirish orqali ularning iqtisodiy faolliklariga ham ta'sir qiladi.

3.3. Iqtisodiy o'sish va barqarorlikka hissa qo'shish: Barqaror oilalarning farzandlari o'qish va o'zlashtirish jarayonida yuqori darajada mehnatsevarlik, mas'uliyat va ishbilarmonlikni o'rganyapti. Bu ularning kelajakda iqtisodiy o'sish va barqarorlikka hissa qo'shishlari uchun asosdir. O'qishda muvaffaqiyat qozonish, yuqori ta'lim darajasi, kasbiy tayyorlik va yangi fikrlash usullarini o'rgatish, farzandlarning iqtisodiy rivojlanishini ta'minlaydi.

Bular bilan birga, barqaror oilalar iqtisodiy rivojlanish uchun muhim asos bo'ladi. Ular o'z a'zolari orasida moliyaviy qo'llab-quvvatlash va hissiy munosabatlarni o'rnatish, farzandlarni muxlislash va ijtimoiy hamkorlikni rivojlantirish orqali jamiyatning umumiy iqtisodiy daromadini oshirishga yordam beradi.

4. Oila barqarorligidagi muammolar:

Turli omillar oila barqarorligiga qiyinchiliklar tug'dirishi mumkin. Ular orasida iqtisodiy qiyinchiliklar, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimlarining etarli emasligi, giyohvand moddalarni suiiste'mol qilish, oiladagi zo'ravonlik va ruhiy salomatlik muammolari mavjud. Bu muammolarni e'tirof etish va hal etish oila barqarorligiga ko'maklashish va natijada jamiyat rivoji uchun zarurdir. Maslahat xizmatlari, arzon uy-joy va ish bilan ta'minlash kabi ijtimoiy resurslar qiyinchilikka duch kelgan oilalar uchun ochiq bo'lishi kerak.

Haqiqatan ham, oila barqarorligi bilan bog'liq muammolar va qiyinchiliklar mavjud bo'lishi mumkin. Quydagi muammolar umumiy ko'rinishda ko'rsatiladi:

4.1. Iqtisodiy qiyinchiliklar: Moliyaviy muammolar, daromad yetersizligi, ishsizlik yoki yuqori narxlarga ega bo'lish kabi iqtisodiy muammolar oilalar uchun qiyinchiliklar tug'dirishi mumkin. Bu holatda, oiladagi qo'llab-quvvatlash va farzandlarini ta'lim va tarbiyalash uchun moliyaviy imkoniyatlarning cheklanishi muhim masala bo'ladi.

4.2. Ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimlarining etarli emasligi: Qo'llab-quvvatlash tizimlarida va ijtimoiyni qo'llab-quvvatlash sohasida ko'rsatiladigan xizmatlar, maslahat xizmatlari, tibbiy yordam, tarbiya va o'qishga olib kelish, homiladorlik va tug'ilgan bolalarga doimiy ko'rsatiladigan yordamlar yetarli emas bo'lishi mumkin. Bu esa oilalar uchun muammolarni yaratishi va barqarorlikka ta'sir qilishi mumkin.

4.3. Giyohvand moddalarni iste'mol qilish: Giyohvand moddalar, masalan, narkotikalar, alkoqol, nasha va boshqa moddalar oila barqarorligi va ruhiy salomatlik uchun muhim tahdidlar tug'diradi. Bu moddalardan foydalanish oiladagi munosabatlarni zararli ta'sir qilishi, mehnat faoliyatini qat'iylik bilan ta'sir qilishi va umumiy ravishda oila a'zolarining hayot sifatini pasaytirishi mumkin.

4.4. Zo'ravonlik va ruhiy salomatlik muammolari: Zo'ravonlik va ruhiy salomatlik muammolari oila barqarorligiga ta'sir qilishi mumkin. Masalan, oiladagi kasalliklar, salomatlik muammolari, ruhiy bilim va yomon ijtimoiy muhit o'zaro munosabatlarni, ota-onalar va bolalar o'rtasidagi aloqalarni tortishi mumkin.

Bu muammolar oila barqarorligini tashkil etish va barqarorlikni ta'minlashda ko'maklashishni talab qiladi. Maslahat xizmatlarining, arzon uy-joylarning, ish imkoniyatlarining ko'payishi, ijtimoiy resurslarni o'zaro taqsimlashning yaxshilanishi kabi faktorlar muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Shuningdek, davlat va jamiyatning muvaffaqiyati oilalar uchun muhimdir, chunki ular oila barqarorligi va jamiyatning o'sishiga to'g'ri keladi.

5. Oila barqarorligini qo'llab-quvvatlash va mustahkamlash bo'yicha tavsiyalar:

Oila barqarorligi va jamiyat rivojlanishiga ko'maklashish uchun siyosatchilar va jamiyat manfaatdor tomonlar quyidagi tavsiyalarni amalga oshirishlari mumkin:

a) Ish va hayot muvozanatini, ota-onalik ta'tilini va arzon bola parvarishidan foydalanishni qo'llab-quvvatlaydigan oilaga do'stona siyosatni ishlab chiqish va amalga oshirish: Ish va hayot muvozanatini ta'minlash uchun ish va oila hayoti o'rtasidagi muvozanatni ta'minlashga yo'naltirilgan siyosatlar va qonunlar ishlab chiqilishi kerak. Ota-onalar uchun ta'til imkoniyatlari va arzon bola parvarishining amaliy qo'llanmalarini taqdim etish ham muhimdir.

b) Maslahat, ruhiy salomatlik xizmatlari va ota-onalarni qo'llab-quvvatlovchi jamoat dasturlariga sarmoya kiritish orqali ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimlarini mustahkamlash: Maslahat xizmatlarining, ruhiy salomatlik xizmatlarining va o'qishga olib kelish dasturlarining moliyaviy va sarmoya bo'limga yetarli mablag'lar ajratish orqali rivojlantirish kerak. Bu, oilalar uchun qo'llanmalar va xizmatlarga yirik imkoniyat beradi.

c) Bolalar va ota-onalar uchun yaxlit yordam tarmog'ini yaratish uchun maktablar, jamoat tashkilotlari va oilalar o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish: Maktablar, jamoat tashkilotlari va oilalar o'rtasidagi hamkorlik tizimlarini kuchaytirish va rivojlantirish orqali bolalar va ota-onalar uchun yaxlit yordam tarmog'ini ta'minlash mumkin. Bu tarmoqlar oilalarga yordam berish, ta'lim, tibbiy yordam, tarbiya va ruhiy salomatlik xizmatlarini taqdim etishda muhim rol o'ynayadi.

d) Oila barqarorligi muhimligini ta'kidlaydigan va sog'lom oilaviy munosabatlarni saqlash uchun resurslarni ta'minlovchi ta'lim va xabardorlik kampaniyalarini rag'batlantirish: Ta'lim va xabardorlik kampaniyalari orqali oila barqarorligining muhimligini ta'kidlash va oila a'zolarini salomatlik, tarbiya, iqtisodiy barqarorlik va o'zlashtirish sohasida ma'lumotlardan foydalanishga rag'batlantirish mumkin.

e) Qashshoqlik, tengsizlik va kamsitish kabi oila barqarorligiga putur etkazishi va jamiyatdagi nomutanosibliklarni davom ettirishi mumkin bo'lgan tizimli muammolarni hal qilish: Qashshoqlik, tengsizlik va kamsitish kabi muammolarni bartaraf etish uchun davlat va jamiyat institutlari tomonidan samarali ko'rsatmalarni amalga oshirish kerak. Bu muammolarga yo'l qo'yish orqali oila barqarorligini ta'minlash va jamiyatning umumiy rivojlanishini ta'minlash mumkin.

Bu tavsiyalarni amalga oshirish orqali oila barqarorligini mustahkamlash va jamiyatning o'sishiga qat'iyatli olib boriladi. Siyosatchilar, jamiyat manfaatdor tomonlar, va jamiyat a'zolari hamkorlik qilishlari, oila barqarorligi va jamiyatning rivojlanishi uchun muhimdir. Bu amalga oshiriladigan

tavsiyalar, oilalarga yaxshi hayot sharoitini ta'minlash, ularning iqtisodiy, ijtimoiy, ruhiy va salomatlik muammolarini bartaraf qilishda muhim rol o'ynayadi.

Xulosa:

Oila barqarorligi jamiyat taraqqiyotining asosi bo'lib xizmat qiladi, shaxs va butun jamiyat farovonligi va farovonligiga ta'sir qiladi. Oila barqarorligining ko'p qirrali xususiyatini tan olish va oilalarni qo'llab-quvvatlash va mustahkamlash strategiyalarini amalga oshirish orqali jamoalar ijtimoiy hamjihatlikni, iqtisodiy farovonlikni va o'sish uchun qulay muhitni yaratishi mumkin. Oila barqarorligiga sarmoya kiritish jamiyat kelajagiga sarmoyadir, chunki u mustahkam, rahm-shafqatli, rahm-shafqatli insonlar uchun zamin yaratadi.

Adabiyotlar

1. Mirzayev Jamshid Turdalievich. "Social and psychological opportunities of information and psychological security in adolescents" International Conference on Developments in Education. Hosted from Bursa, Turkey. <https://econferencezone.org> July 15th 2022 45-48 p
<https://econferencezone.org/index.php/ecz/article/view/1279>
2. Мирзаев, Д., & Наргулова, А. (2022). «Лечение интернет-зависимости. Современные инновационные исследования актуальные проблемы и развитие тенденции: решения и перспективы» Современные инновационные исследования актуальные проблемы и развитие тенденции: решения и перспективы 1(1), 498–500. извлечено от
<https://inlibrary.uz/index.php/zitdmrt/article/view/5217>
3. Мирзоев, Д. (2022). "Internet qaramligini shakllanishning sabablari, mexanizmlari va diagnostikasi." Современные инновационные исследования актуальные проблемы и развитие тенденции: решения и перспективы, 1(1), № 1 (2022) 500–503. извлечено от
<https://inlibrary.uz/index.php/zitdmrt/article/view/5218>.
4. Jamshid Turdaliyevich Mirzayev. Yoshlar ijtimoiy hulq-atvoriga internet muloqoti ta'sirining psixologik jihatlari. Tashkent Medical Academy Volume 4 | TMA Conference | 2023 Integration of Science, Education and Practice in Modern Psychology and Pedagogy: Problems and Solutions. Volume 4 | TMA Conference | 2023. May 6. 812-816 p. <https://cyberleninka.ru/article/n/yoshlar-ijtimoiy-hulq-atvoriga-internet-muloqoti-ta-sirining-psixologik-jihatlari/viewer>
5. Mirzayev Jamshid Turdaliyevich. "Psychological aspects of influence of the internet - communication on the social behavior of the youth" / INTELLECTUAL EDUCATION TECHNOLOGICAL SOLUTIONS AND INNOVATIVE DIGITAL TOOLS. International scientific-online conference. 2023. Part 18. JUNE 3rd. 1295-1300 p.
<https://interonconf.org/index.php/neth/article/view/5386>
6. Mirzayev Djamshid Turdalievich/ PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF INTERNET-COMMUNICATION IN SOCIAL SOCIETY OF YOUTH. The results of the study of Internet addiction on the method of Kimberly-Yang. NEUROQUANTOLOGY | October 2022 | VOLUME 20 | ISSUE 12 | PAGE 3409-3416| DOI: 10.14704/NQ.2022.20.12.NQ77350
<https://www.proquest.com/openview/c0c46eae7bf0e04fd82a955955a4dd/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2035897>
7. Mirzayev Djamshid Turdalievich / Psychological aspects of the influence of internet communication on the social behavior of young / PEOPLE SCIENCE AND INNOVATION INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL VOLUME 3 ISSUE 4 APRIL 2024 ISSN: 2181-3337 | SCIENTISTS.UZ B volume 3 issue 4 – 359p
<https://doi.org/10.5281/zenodo.11032109>.